

SEE MORE JESUS · WANTTOSEEMORE.COM

Ngwĩka Atĩa Nĩguo Honokio? — Wĩruti wa Bibilia ya KJV na Nomba cia Strong's

NDIRABATIRA GWĨKA ATĨA NĨGUO NDĨHONOKE? · MAJIBU MA ATŪMWO ENE (ACTS 2:38)

Ūrutani wa Mũthingi wa Bibilia — Ūhoro Mwege wa Jesu Kristũ

NA CIUGO CIA HUTHU

Ngai nĩwe wakũũmbire, na Ngai nĩakwendete. Mũndũ o wothe nĩekĩte ũũru, na ũũru nĩguo ũtũtigithanagia na Ngai. Ngai nĩatũmĩte Mwana wake, Jesũ Kristũ. Jesũ ndaigana gwĩka ũũru, no nĩakuire nĩguo arĩhe thogora wa mehia maitũ. Nake Ngai nĩamũriũkĩtie kuuma gũkua, na rĩu atũũraga muoyo. Ūguo nĩguo wagĩrĩrwo gwĩka. Wĩtĩkie ũhoro ũyũ mwege na ngoro yaku yothe. Garũrũka kuuma njĩra ciaku cia waganu — Bibilia yĩtaga ũndũ ũyũ kwĩrira. Batithio — thikũrũka rungu rwa maĩ thĩnĩ wa rĩtwa rĩa Jesũ Kristũ — na Ngai nĩakũrekera mehia maku. Ngai nĩagũkũhe Roho wake Mũtheru gũtũũra thĩnĩ waku. Ūcooke ũthĩ na mbere gũkũrũmĩrĩra Jesũ o mũthenya, hamwe na arĩa angĩ metĩkĩtie, nginya mũthia wa muoyo waku. Nĩegũkũmenyerera, na nĩegũkũhe muoyo ũtagathira.

KIAMBĪRĪIA

Mũrata, kũũria kĩrĩa kĩnene mũno rĩrĩa mũndũ o wothe angĩũria nĩ kĩoririo mũthenya ũrĩa Kanitha waciarĩrwo. Andũ arĩa maiguire ũhoro-wa-ma magĩtinĩkwo ngoro, na makĩanĩrĩra, makiuga: tũgwĩka atĩa? Matiigana kwĩrwo o meigue ũndũ mwege ngoro-inĩ, kana mahoe ihooya na magacooka gũtũũra o ta ũrĩa maatũire mbere. Maaheirwo macookio marĩ na mũrango, na mũrango ũcio warĩ na ikinya rĩa kũringa. Wĩtĩkie — na ngoro yaku yothe — atĩ Jesũ Kristũ nĩakuĩrĩre mehia maku na agĩcooka akĩriũka kuuma kũrĩ arĩa akuĩ, tondũ wĩtikio uumaga na kũigua kiugo kĩa Ngai. Erira — garũrũka wehere kuuma mehia-inĩ maku na ngoro yaku yothe. Batithio thĩnĩ wa rĩtwa rĩa Jesũ Kristũ nĩ ũndũ wa kũrekerwo kwa mehia maku — mũthikwo hamwe nake, na mũriũkio mũtũũre mũtũũrĩre mwerũ. Amũkĩra kĩheo kĩa Roho Mũtheru — tondũ mũndũ o wothe ũtarĩ na Roho wa Kristũ ndarĩ wake. Ūcooke ndũkarũgame o mũrango-inĩ: thĩ na mbere na mũrutani wa atũmwo, na kuunanga mũgate, na mahooya; ikara ũnyĩtanĩirie nake ta ũrĩa hongĩ itũũraga ĩnyĩtanĩirie na mũthabibũ; na ũkĩrĩrĩre nginya mũthia — tondũ ũhonokio wambĩrĩrie na ma, ũgathĩ na mbere na ma, na ũgathira na ma.

Ihooya nĩ kĩambĩrĩria kĩega, na no ũhote kũrĩhooya o ithaa rĩrĩ; no thikĩrĩria maĩndũ mothe marĩa atũmwo maacokirie, na ũmeeke, na nĩũgũhonokio. Ũyũ nĩguo njĩra ya gũtoonya. Wĩrutanĩrie wee mwene, na ũmĩthĩre.

ITHIRANGI ITATU CIA MAKĨRIA MONERO ŨRŨ:

1. Rĩrĩa andũ maatinĩkire ngoro na makĩanĩrĩra, atĩ tũkeeka atĩa, atũmwo maacookirie atĩa?
2. Gwĩtĩkia na ngoro na kwĩtia na kanua nĩ kuuga atĩa, na ũbatithio thĩinĩ wa rĩtwa rĩa Jesũ Kristũ ũrutaga wĩra ũrĩkũ?
3. Kũhonokio nĩ kĩambĩrĩria kĩa kiiganĩte, kana mũndũ no nginya athĩ na mbere, agĩe hamwe na Kristũ, na akĩrĩrĩre nginya mũthia?

I. KĨŨRIA — ARŨME NA ARIA A ITHE WITŨ, TŨGWĨKA ATĨA?

Atũmwo 2:36 “Nĩ ũndũ ũcio andũ othe a Isiraeli nĩmamenye atĩrĩ: Ngai nĩ atuĩte Jesũ, o ũcio mwambire, Mwathani na Kristũ.” (37) Rĩrĩa andũ maiguire ũhoro ũcio, ũkĩmatheeca ngoro, makĩũria Petero na atũmwo acio angĩ atĩrĩ, “Ariũ a Baba, twagĩrĩrwo nĩ gwĩka atĩa?”

MOICO IGĨTHINJWO NGORO ĀNDU AO → ARŨME NA ARIA ANE, TWAGĨRĨRWO NĨ GWĨKA ATĨA?

II. GĨTUMI — KRISTO NĨAAKUŨĀ, NA THAKAME YAKE ĨKĨTHAMBA MEHIA

A. Aroma 5:8 No Ngai nĩonanĩtie wendo wake kũrĩ ithuĩ na njĩra ĩno: Atĩ hĩndĩ ĩrĩa twatũire tũrĩ ehia-rĩ, Kristũ nĩatũkuĩrĩre.

TŨRĨ O EHĨTIA → KRISTO NĨATŨKUĨRĨRE.

B. Kũguũrĩrio 1:5 o na kuuma kũrĩ Jesũ Kristũ, mũira ũrĩa mwĩhokeku, o we irigithathi rĩa arĩa akuũ, na mwathi wa athamaki a thĩ. Kũrĩ ũcio ũtwendete, na agatuohorithia kuuma mehia-inĩ maitũ na ũndũ wa thakame yake **[G3068 louo ■]**

MŨIRA MWĨHOKEKU + IRIGITHATHI RĨA ARĨA AKUŨ → ŨCIO WATWENDETE → AGĨTŨTHAMBIA MEHIA-INĨ MAITŨ NA THAKAME YAKE MWENE.

C. Aefeso 1:7 Na twakũũrĩrwo na ũndũ wa thakame ya Kristũ, na tũkĩrekerwo mehia maitũ, kũringana na ũrĩa wega wa Ngai ũingĩhĩte

NA TWAKŨŨRIRWO NA ŨNDŨ WA THAKAME YA KRISTŨ = NA TŨKĨREKERWO MEHIA MAITŨ.

(Meciĩria makwa mwene — ũkũũri na kũrekerwo kwa mehia nĩ NDĨA-INĨ wake. Nĩkĩo tũbatithagio TŨTOONYE Thĩinĩ wake: thakame ĩrĩa ĩtũthambagia, na kũrekerwo kũrĩa ĩgũraga, cionekaga kũrĩ Ũrĩa ũmwe tũbatithagio thĩinĩ wake.)

D. Isaia 52:14 O ta ũrĩa andũ aingĩ maagegirio mũno nĩ ũndũ wake, tondũ gĩthiithi gĩake nĩgĩathũkĩtio mũno, gĩgakĩra kĩa mũndũ o wothē, na mũhianĩre wake ũgathũkio gũkĩra mũhianĩre wa andũ

ŨTHIŨ WAKE WATUĨKITE MŨŮRU GŨKĨRA MŨNDŨ O WOTHE → NA MŨHIANĨRE WAKE GŨKĨRA ARIŨ A ANDŨ.

E. Isaia 50:6 Ndaneanire mũgongo wakwa kũrĩ andũ arĩa maahũũraga, kĩreru gĩakwa ngĩkĩnengera arĩa maangũũraga nderu; ndiahithire ũthiũ wakwa atĩ nĩguo ndikanyũrũrio, kana ndige gũtuĩrwo mata.

NDAAHEANIRE MUGONGO WAKWA KURI ARIA MANGARAHITAGA + MATHERU MAKWA KURI ARIA MAAMŪTAGA NYWIRI → NDIAHITHITE ŨTHIŨ WAKWA HARI THONI NA MATE.

F. Thaburi 22:14 Njitĩtwo thĩ ta maaĩ, namo mahĩndĩ makwa mothe nĩmarekanĩtie. Ngoro yakwa yororoete ta mũhũra; ĩtwekete ĩrĩ thĩinĩ wakwa. (15) Hinya wakwa ũnĩarĩte ta rũgĩo, naruo rũrĩmĩ rwakwa rũkanyĩitana na karakara nĩkũng'ara; ũngometie rũkũngũ-inĩ rwa gĩkuũ. (16) Ndĩmũrigiicĩrie nĩ magui; ndĩmũthiũrũrũkĩrie nĩ gĩkundi kĩa andũ arĩa meekaga ũũru, nĩmatheecangĩte moko na magũrũ makwa. (17) Mahĩndĩ makwa no hote kũmatara mothe; andũ marandora na makangũũrĩra maitho. (18) Maragayana guo ciakwa, nayo kanjũ yakwa makamĩcuukĩra mĩtĩ.

MAGEGO MAKWA MOTHE NIMONJŪKŪTE → MAATHERITE MOKO MAKWA NA MAGŪRŪ MAKWA → MAKWIGAWANITE NGUO CIAKWA + MAAHOYAGA MITĪ IGWATANE NA NGUO CIAKWA CIA NA NJU.

G. Isaia 53:4 Ti-itherũ nĩwe woire wonje witũ, na agĩkuua kĩa gĩitũ; no ithuĩ twatũire nĩkũhũrwo aahũũrĩtwo nĩ Ngai, akamũgũtha na akamũnyamaria. **[H7495 rapha ■]** (5) No rĩrĩ, aatĩhangirio nĩ ũndũ

wa mahĩtia maitũ, o na akĩhehenjwo nĩ ũndũ wa waganu witũ; nakuo kũherithio kũrĩa gwatũmire tũgĩe na thayũ nĩwe waherithirio, na ithuĩ tũhonagio nĩ ũndũ wa nguraro ciake.

NIAGŪRIRIO NĨ ŨNDŪ WA MAHĪTIA MAITŪ + AGATHIINŪO NĨ ŨNDŪ WA MEHIA MAITŪ → NA IBARA CIAKE NĨHO TWAHONIO.

H. Mathayo 27:28 Cikĩmũruta nguo ciake, cikĩmũhumba nguo ndune (29) cigĩcooka cigĩtuma thũmbĩ ya mĩigua, cikĩmwĩkĩra mũtwe. Cikĩmũnengera kamũrangi guoko-inĩ gwake kwa ũrĩo, cikĩmũturĩria ndu, na cikĩmũnyũrũria, cikiuga atĩrĩ, “Wĩ mũhoru, mũthamaki wa Ayahudi!” (30) Cikĩmũtuĩra mata, cikĩoya kamũrangi kau, na cikĩmũhũũra nako mũtwe.

KIHMBA GĨA MĨIGA MŪTWE-INĨ WAKE → MAKIMŪTUĨRA MATE + MAKIMŪHŪRA MŪTWE.

I. Luka 22:44 Nake agĩkĩrĩrĩria kũhooya, arĩ na ruo rũnene ngoro-inĩ, nayo thithino yake yahaanaga ta matata manene ma thakame magĩtaata thĩ.

NAYO THITHINO YAKE YAHAANAGA TA MATATA MANENE MA THAKAME MAGĨTAATA THĨ.

J. Johana 19:34 Handũ ha ũguo-rĩ, mũthigari ũmwe agĩtheeca Jesũ mbaru na itimũ, na o rĩmwe hakiura thakame na maaĩ.

ITHE RĪATHECERETE MBAVO YAKE → NA KAHINDA-INĨ KĪU GWĪKĪRE THAKAME NA MAĨ.

(Meciiria makwa mwene — thoma na kahora, na ũmenye atĩ nĩwe waarĩ. Ũthiũ ũrĩa wombire njata woonagirio na njĩra itangĩmenyeka. Mũgongo ũrĩa ũtiiragia indo ciothe wagũrũrwo nĩ ihiũ. Moko marĩa maahonagia mũndũ wa mangũ nĩmatheecirwo na kĩgera. Mahĩndĩ make nĩmaonanagire nginya matarwo. Ũrĩ nĩguoya wagũite ta thakame mbere ya rũthanju o na rũmwe kũrigiicwo. Ndaahootirwo na hinya; nĩwe weheanire mũgongo wake na wendo; ndaahithire ũthiũ wake. Kĩara gĩothe gĩa kũhũũrwo gĩarĩ wĩhia waku wekĩrwo igũrũ rĩake, kĩronda gĩothe kĩarĩ ũũru waku, na gũtaata guothe kwari thĩrĩ waku. Na rĩrĩa yarĩkĩte, thakame na maaĩ makiuma mbaru-inĩ yake — thakame nĩguo igũthambie, na maaĩ nĩguo magũthike thĩnĩ wake. Nĩ ũndũ ũcio, rĩrĩa wĩrwo wĩrĩre na ũbatithio, ndũrehagĩrio ũndũ mũritũ wa gwĩka. Nĩ ũreetagio, na ndurũ, kwamũkĩra kĩrĩa gĩatũire mbeeca ciothe icio.)

III. ĪTĪKĪA MWATHANI JESU KĪRISTO — NA WĪTĪKĪRE NA KANWA GAKO

A. Kĩambĩrĩria 15:6 Aburamu agĩĩtĩkia Jehova. Nake Jehova agĩkenio nĩ wĩtĩkio ũcio, akĩmũtua mũthingu. **[H539 aman ■]**

ABURAMU AGIITIKIA JEHOVA → NAKE JEHOVA AGIKENIO NĨ WITIKIO UCIO, AKIMUTUA MUTHINGU.

B. Aroma 4:3 Nĩgũkorwo Maandĩko marĩa matheru moigĩte atĩa? “Iburahĩmu nĩetĩkirie Ngai, naguo ũndũ ũcio ũgĩtũma atuuu mũthingu.”

ABURAHAMU NĪETĪKĪRIE NGAI → ŨNDŪ UCIO WATARĪRWO ŪRĪ ŪTHINGU WAKE.

C. Ndari 21:8 Nake Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ, “Thondeka nyoka ũmĩcuurie gĩtugĩ igũrũ; mũndũ o wotho ũrĩrũmagwo-rĩ, aamĩrora nĩarĩtũũraga muoyo.” (9) Nĩ ũndũ ũcio Musa agĩthondeka nyoka ya gĩcango, akĩmĩcuuria gĩtugĩ igũrũ. Na rĩrĩ, hĩndĩ ĩrĩa mũndũ o wotho aarũmwo nĩ nyoka na aarora nyoka ĩyo ya gĩcango, agatũũra muoyo.

MŪNDŪ O WOTHE ANGĪRŪMWO, ANGĪMĪRORA → NĪEGŪTŪŪRA MUOYO.

D. Johana 3:14 Na o ta ũrĩa Musa aambararirie nyoka ya gĩcango werũ-inĩ, ũguo no taguo Mũrũ wa Mũndũ akaambarario **[G4100 pisteuo ■]** (15) nĩguo ũrĩa wotho ũmwĩhokete agĩe na muoyo wa tene na tene. (16) “Nĩgũkorwo Ngai nĩendire kĩrĩndĩ, akĩruta Mũrũ wake wa mũmwe, nĩgeetha mũndũ o wotho ũmwĩtĩkĩtie ndakoore, no agĩe na muoyo wa tene na tene.

TAO MŪSHE OIGĪRĪTIE NJOKA WERŪ-INĨ → NO ŨNDŪ ŪTUO MWANA WA MŪNDŪ O NAWA AGĪRĪRWO NĨ GWĪKĪRWO IGURU → ŪRĪA WOTHE ŪGETĪKĪA THĪNĨ WAKE NDAGAKUA, ĪNDĪ NĪAGAKĪIRA MUOYO WA TENE NA TENE.

Meciiria makwa mwene — iga maũndũ maya meerĩ hamwe nĩguo mamarute. Werũ-inĩ, andũ arĩa maakuaga matiaerirwo mageĩrũre kũhonio. Maaerirwo makũnyiitĩrĩre, na wĩtĩkio, kĩrĩa Ngai ambararirie mũtĩ-inĩ — nao magĩtũũra muoyo. Jesũ oigaga mũtĩ ũcio warĩ mũhiano wa mũtharaba wake mwene. Gwĩtĩkia nĩ kũrora. Mbere ya mũndũ kwĩrira wĩhia o na ũrĩkũ, kana kwathĩkĩra ũndũ o na ũrĩkũ, no nginya ambe eerorere na ngoro yake yotho ũcio ũambararĩtio, na amwĩhoke. Na ta rora Iburahĩmu: eetĩkirie, na Ngai akĩmũtarĩra ũndũ ũcio ta ũthingu — mbere ya watho, mbere ya ũndũ o na ũrĩkũ wa ndini. Wĩtĩkio nĩho kĩndũ gĩothe kĩambagĩrĩria. No rora ũrĩa wĩtĩkio ũthiiaa na ihenya kũrĩ wathĩkĩro mĩhari-inĩ ĩrĩa ĩrũmĩrĩre — ũtukũ ũcio wa mbere, ithaa rĩu rĩmwe.

E. Aroma 10:8 No ũhoro ũcio uugaga atĩa? Uugaga atĩrĩ, “Ũhoro ũrĩ o hakuhĩ nawe; ũrĩ o kanua-inĩ gaku, na ngoro-inĩ yaku,” naguo ũhoro ũcio nĩguo ũhoro wa wĩtikio ũrĩa tumbũraga:

[G3670 homologeo ■] (9) Atĩ ũngiumbũra na kanua gaku atĩ, “Jesũ nĩ Mwathani,” o na gwĩtikia wĩtikie na ngoro yaku atĩ Ngai nĩamũriũkirie oime kũrĩ arĩa akuũ-rĩ, no ũhonoke. (10) Nĩgũkorwo mũndũ etĩkagia na ngoro yake, agatuuo mũthingu, na akoimbũra na kanua gake, agakĩhonokio.

ITĨA NA KANUA GAKO ATĨ MWATHANI NĨ JESŨ + WITIKIE NA NGORO YAKU ATĨ NGAI NĪARĪŨKĪTIE KUUMA GŪKUA → NĪŨGŪHONOKA.

F. Aroma 10:13 nĩgũkorwo nĩ kwandĩke atĩrĩ, “Mũndũ wotho ũrĩa ũgaakaĩra rĩitwa rĩa Mwathani nĩakahonoka.”

MŪNDŪ O WOTHE ŪRĪA AGŪKAĨRA RĪITWA RĪA MWATHANI → NĪAKAHONOKIO.

G. Aroma 10:17 Nĩ ũndũ ũcio, gwĩtikia kuumanaga na kũigua ũhoro, naguo ũhoro ũiguagwo na ũndũ wa kiugo gĩa Kristũ.

NĪ ŨNDŪ ŪCIO, GWITIKIA KUUMANAGA NA KŪIGUA ŪHORO → NAGUO ŪHORO ŪIGUAGWO NA ŨNDŪ WA KIUGO GĨA KRISTŪ.

H. Atũmwo 16:29 Nake mũrangĩri ũcio wa njeera agĩitia matawa, agĩcooka akĩhanyũka thĩinĩ akĩinainaga, akĩĩgũithia mbere ya Paũlũ na Sila. **[G4100 pisteuo ■]** (30) Agĩcooka akĩmoimia na nja, akĩũria atĩrĩ, “Athuuri aya, njagĩĩrwo nĩ gwĩka atĩa nĩguo honoke?” (31) Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Itĩkia Mwathani Jesũ, na nĩkũhonoka, wee, o hamwe na andũ a nyũmba yaku.” (32) Magĩcooka makĩmwarĩria ũhoro wa kiugo kĩa Mwathani, hamwe na andũ arĩa angĩ othe maarĩ gwake nyũmba. (33) O ihinda rĩu rĩa ũtukũ, mũrangĩri ũcio wa njeera akĩmooya, akĩmathambia irona, na o hĩndĩ iyo we na andũ othe a nyũmba yake makĩbatithio.

ATHURI AYA, NĪ ATĨA NGWĪKA NĪGUO HONOKE? → ĆTĪKIA MWATHANI JESŨ KRISTO → NA AGĪBATITHIO, WE NA ANDŪ AKE OTHE, O HĪNDĪ IYO.

(Meciiria makwa — kũhinda kwĩrĩ tu kũrĩ Bibilia yotho nĩguo kũria gĩkĩ kũragia na mũgambo mũrũmĩrĩru: haha thĩinĩ wa njera ya Filipi, na hĩndĩ ya Bendegotho ũrĩa waandĩkitwo Atũmwo 2. Iga macokio macio meerĩ hamwe wone ũrĩa mahaana. Kĩrĩndĩ kĩrĩa kĩarĩ Bendegotho nĩgiakoretwo gĩguĩte na gĩgetikia mbere — nĩkĩo gĩatinĩkire ngoro — nĩ ũndũ ũcio Petero aambĩrĩrie na ikinyanĩro rĩrĩa rĩngĩ: mwĩrire, na mũbatithio. Mũrori wa njera ndaamenyaga ũndũ o na ũmwe, nĩ ũndũ ũcio Paũlũ aambĩrĩrie na ikinyanĩro rĩa mbere: wĩtikie — na thutha ũcio akĩmwĩra ũhoro wa Mwathani, na o ithaa rĩu rĩa ũtukũ mũndũ ũcio akĩbatithio. Maambĩrĩrio meerĩ, njĩra ĩmwe. Gwĩtikia ti thũ ya ũbatithio, na ũbatithio ti thũ ya gwĩtikia; wĩtikio nĩ ngoro rĩa ĩathĩkagĩra, na ithaa o rĩu nĩ ihenya rĩiganu.)

I. Ahibirania 11:6 Na rĩrĩ, gũtarĩ na wĩtikio gũtingĩhotoka gũkenia Ngai, tondũ mũndũ ũrĩa wotho ũũkaga harĩ we no nginya etĩkie atĩ nĩ kũrĩ Ngai, na atĩ nĩwe ũheaga arĩa othe mamũcaragia na kĩyo iheo ciao.

ATARĪ NA WITIKIO-RĪ, MŪNDŪ NDANGĪHOTA GŪKENIA NGAI → ŪRĪA ŪŪKAGA KŪRĪ NGAI NO NGINYA ETĪKIE ATĨ NGAI ARĪ HO.

IV. ICOKIO — IGARŪRŪKAI, MBATITISWO, MWAMŪKĪRE ROHO MŪTHERU

Atũmwo 2:38 Nake Petero akĩmacookeria atĩrĩ, “Mwĩrirei na mũbatithio mũndũ o mũndũ thĩinĩ wa rĩitwa rĩa Jesũ Kristũ, nĩguo mũrekerwo mehia manyu. Na inyuĩ nĩ mũkwamũkĩra kĩheo kĩa Roho Mũtheru. **[G859 aphasis ■]** **[G907 baptizo ■]** **[G3340 metaneo ■]** (39) Kĩĩranĩro gĩkĩ nĩ kĩanyu na ciana cianyu, na andũ arĩa othe marĩ kũraya, na andũ arĩa othe Mwathani Ngai witũ ageeta moke harĩ we.”

DERŪRIRA + BATIITISWO ITWARĪKA-INĪ RĪA JESU KRISTO NĪ ŨNDŪ WA KWOHERWO MEHIA → MŪGAKĪRA KĪHEO GĨA ROHO MŪTHERU.

V. ERIRAI

A. Atũmwo 3:19 Nĩ ũndũ ũcio mwĩrirei na mũgarũrũke kũrĩ Ngai, nĩgeetha mehia manyu meherio, nĩguo mũgĩe na mahinda ma kũrurumũkio moimĩte kũrĩ Mwathani, na

ERIRA + GARURUKA → NĪGUATA MEHIA MANYU MAHOROH.

B. Luka 13:3 Ngũmwĩra atĩrĩ, aca! No rĩrĩ, mwaga kwĩrira, o na inyuĩ inyuotho mũkaniinwo o tao.

MWAGA KWĪRIRA → O NA INYUĨ INYUOTHE MŪKANIINWO O TAO.

C. 2 Akorinitho 7:10 Kieha kĩa kiumanĩte kũrĩ Ngai kirehaga ũhoro wa kũhera kũrĩa gũtũmaga andũ mahonoke, na gũtirĩ wĩriraga gwĩka ũguo, no kieha kĩa maũndũ ma thĩ kirehaga gĩkuũ.

KIEHA KIRIA KIUMANITE KURİ NGAI KIREHAGA UHORO WA KUHERA KURIA GUTUMAGA ANDU MAHONOKE → NO KIEHA KIA MAUNDU MA THI KIREHAGA GIKUU.

(Meciiria makwa nĩ mwene — mũtikeĩcirie atĩ nĩ kiugo kĩnini, kĩa kiugĩtwo rĩmwe gũgĩthira. Erira, na ciugo cia mũthemba ũcio, nĩciugagwo Bibilia yothē maita igana rĩmwe na ikũmi na igĩrĩ — mĩrongo ina na itandatũ Kĩrĩkanĩro-inĩ gĩa Tene, na mĩrongo itandatũ na itandatũ Kĩrĩkanĩro-inĩ Kĩerũ. Kuuma kũrĩ anabii makĩanĩrĩra atĩ hĩndũka, hĩndũka, nginya Johana akĩanĩrĩra atĩ erira, nginya Mwathani we mwene, na atũmwo, nginya Kristũ ũrĩa ũriũkĩtio agĩandĩkĩra makanitha marĩa — mũgambo ũmwe nĩguo ũrateng’erera kuuma Kĩambĩrĩria nginya Kũguũrĩrio: HĨNDŪKA. Ngai ndaigana gũtiga o na rĩmwe gwĩta andũ mahĩndũke. Na gũtirĩ mũndũ ũngĩreka gwĩka ũguo.)

VI. BATITHIO THİINİ WA KRISTO Nİ ŨNDU WA KUREKERWO MEHIA

A. Atũmwo 22:16 Rĩu nĩ kĩĩ wetereire? Ũkĩra, ũbatithio na ũthambio mehia maku, ũgĩkayagĩra rĩĩtwa rĩake.’ **[G907 baptizo ■]**

UKIRA, UBATITHIO, UTHAMBIE MEHIA MAKU → UGİKAYAGA RİİTWA RİA MWATHANI.

B. Aroma 6:4 Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, twabatithio nĩgũthikwo twathikirwo hamwe nake gĩkuũ-inĩ gĩake, nĩgeetha o ta ũrĩa Kristũ aariũkirio kuuma kũrĩ arĩa akuũ nĩ hinya wa riiri wa Ithe, o na ithuĩ tũtũire na mũtũũrĩre mwerũ.

TWATHIKWO NAKE NA ŪBATIZO Nİ ŨNDU WA GIKUU → NİGUO O NAITHUİ TUTHIAGE NA MUTHIURURUKA WA MUOYO MWERU.

C. Akolosai 2:12 Nĩgũkorwo nĩgũthikwo mwathikirwo hamwe nake rĩrĩa mwabatithirio, na mũkĩriũkio hamwe nake nĩ ũndũ wa gwĩtĩkia hinya wa Ngai, ũrĩa wamũriũkirie akiuma kũrĩ arĩa akuũ.

GUTHIKWO HAMWE NAWA ŪBATANI-INI → KURIUKA HAMWE NAWA NA WITIKIO WA WIRA WA NGAI.

D. 1 Petero 3:21 namo maaĩ macio nĩmo ngerekano ya ũbatithio ũrĩa o na inyuĩ ũmũhonokagia, na ti ũhoro wa kweheria o gĩko kĩa mwĩrĩ, no nĩ mwĩhĩtwa wa thamiri itarĩ na ũcuuke kũrĩ Ngai. Kũbatithio kũu nĩkuo kũmũhonokagia nĩ ũndũ wa kũriũkio kwa Jesũ Kristũ

KUBATITHIO KUU NIKUO KUMUHONOKAGIA = MWIHITWA WA THAMIRI ITARI NA UCUKE KURİ NGAI.

(Mecoke makwa mwene — ti maaĩ marĩa mahonokagia. Nĩ macookio ma thamiri njega harĩ Ngai: thakame ĩrĩa ĩgagĩrĩrwo thamiri na ũndũ wa gwachĩkĩra batiso, na mũndũ akariũkio atware muoyo mwerũ.)

2 Athamaki 5:10 Nake Elisha akĩmũtũmĩra mũndũ amwĩre atĩrĩ, “Thĩĩ wĩthambe maita mũgwanja rũũ-inĩ rwa Jorodani, na mwĩrĩ waku nĩũkũhonio, na nĩũgũthera.” **[H2891 tahe ■]**

NA MWIRI WAKU NİUKUHONIO → NA MWIRI WAKU NİUKUHONIO, NA NİUGUTHERA.

2 Athamaki 5:13 Ndungata cia Naamani igĩthĩ harĩ we ikĩmwĩra atĩrĩ, “Ithe witũ, korwo mũnabii akwĩrĩre wĩke ũndũ mũnene gũkĩra ũyũ-rĩ, githĩ ndũngĩwĩkire? Githĩ to wĩke makĩria ũndũ ũyũ aakwĩra, ‘Wĩthambe, ũtherio!’”

ANGIKORWO MUNABII NİOKWIRIRE WİKE ŨNDU MUNENE, GİTHİ NDŪNGİAWİKİTE? → NA KİIGURU-INI MUNO-I, RİRİA OIGİTE, THAMBA, NA UTERIO?

2 Athamaki 5:14 Nĩ ũndũ ũcio Naamani agĩikũrũka, agĩĩtobokia Jorodani maita mũgwanja, o ta ũrĩa mũndũ wa Ngai aamwĩrĩte, nago mwĩrĩ wake ũkĩhona, ũgĩthera ũkĩhaana ta wa kaana kanini.

Nİ ŨNDU ŪCIO NAAMANI AGİIKURUKA, AGİİTOBOKIA JORODANI MAITA MUGWANJA → NAGUO MWIRI WAKE UKİHONA, UGİTHERA UKİHAANA TA WA KAANA KANINI.

(Meciiria makwa mwene — haha nĩ ũhoro ũyũ wa ma wonanĩtio tene. Naamani aarĩ mũndũ mũnene, na aarĩ na mangũ, na eerĩrwo eke ũndũ mũnini: athĩ ehithie thĩinĩ wa Jorodani maita mũgwanja, nake nĩegwatha. Nĩarakarire, na eeterete gwĩkwo ũndũ mũnene, na eciiragia atĩ njũũ cia bũrũri wake nĩcio njega gũkĩra maĩ ma Isiraeli — o ta ũrĩa andũ magũthĩnĩka nginya rĩu nĩ watho ũyũ mũhũthũ. No ti maĩ ma Jorodani maamũhonirĩe; nĩ gwachĩkĩra kiugo kĩa Ngai thĩinĩ wa maĩ marĩa Ngai eetanĩirĩe. Aikũrũkire agĩhitha maita mũgwanja, nayo gĩkonde gĩake gĩacookire ta gĩkonde kĩa KAANA KANINI. Ũguo nĩguo mũndũ aciarwo rĩngĩ: ti na kĩyo kĩnene kĩa we mwene, no nĩ ũndũ wa gwĩkũrũkia na wathĩki, na akambata arĩ mwana mwerũ, na atheretio.)

E. Mariko 16:16 Na mündũ o wothe ũgetĩkia na abatithio nĩakahonoka, no ũrĩa wothe ũtagetĩkia nĩagatuĩrwo ciira. **[G907 baptizo ■]**

ŪRĨA WĪTĪKĪTIE NA AKĪBATITHIO → NĪAKAHONOKA.

F. Johana 3:5 Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ngũkwĩra atĩrĩ na ma, gũtirĩ mündũ ũngĩtoonya ũthamaki-inĩ wa Ngai atangĩciarwo na maaĩ na Roho. **[G1080 gennao ■]**

MÜNDŪ ANGĪAGA GŪCIARWO NA MAĨ NA ROHO → ÜNDŪ ÜCIO NDANGĪHOTA GŪTOONYA ŪTHAMAKI-INI WA NGAI.

G. Agalatia 3:27 nĩgũkorwo inyuothe arĩa mwabatithirio thĩinĩ wa Kristũ nĩmwĩhumbĩte Kristũ. **[G907 baptizo ■]**

ARĨA OTHE MABATITHĪTIO THĪINĨ WA KRISTO → NĪMEHUMBĪTE KRISTO.

H. Tito 3:4 No hĩndĩ ĩrĩa ũtugi wa Ngai Mũhonokia witũ na wendo ũrĩa atwendete naguo ciaguũranĩirio-rĩ (5) nĩatũhonokirie, na ti ũndũ wa maũndũ ma ũthingu marĩa tweekĩte, no nĩ ũndũ wa tha ciake.

Agĩtũhonokia na ũndũ wa gũtũtheria, agĩtũciara rĩngĩ na agĩtwerũhia na ũndũ wa Roho Mũtheru

WEGA NA WENDANI WA NGAI MŪHONOKIA WITŪ NĪWONEKIRE → TI NĪ ÜNDŪ WA MĪRIMO YA ŪTHINGU → KŪRINGANA NA TŪTHATHĪRI TWAKE NĪATŪHONOKIETE, NA ŪTHAMBIO WA GŪCIARWO RĨNGĪ.

I. Aefeso 2:8 Nĩ ũndũ nĩ wega wa Ngai watũmire mũhonokio nĩ ũndũ wa gwĩtĩkia, naguo ũndũ ũcio nduoimanire na inyuĩ ene, no nĩ kĩheo kĩa Ngai **[G5485 charis ■]** (9) na ti ũndũ wa mawĩra marĩa mwanaruta, nĩgeetha gũtikagĩe na mündũ o na ũmwe ũkwĩgooca. (10) Nĩgũkorwo ithuĩ tũrĩ wĩra wa moko ma Ngai, tũmbĩitwo thĩinĩ wa Kristũ Jesũ nĩguo twĩkage ciĩko njega iria irutaga wĩra mwega, ũrĩa Ngai aahaarĩirie o mbere nĩ ũndũ witũ nĩguo tũtũũre tũciĩkaga.

NĪ ÜNDŪ WA WEGA MŪRĪ AHONOKIE NA WĪTĪKIO = KĪHEO KĪA NGAI → TI NĪ CIA MĪRIMO, NĪGUTA GŪTIGĪRE MÜNDŪ O NA ŪRĪKĪRIA ETOOKORE → İTHUİ TŪRİ WİRA WAKE, TWOOMBİTWO THİINİ WA KRISTO JESU NİGUO TWİKAGE MİRIMO MİİGA.

(Meciiria makwa — nyita ma ici igĩrĩ hamwe, na gũtirĩ ngũĩ gatagatĩ-inĩ kao. Wega nĩ kĩheo; wĩtĩkio nĩguo wamũkagĩra; na ũbatithio ti wĩra ũrĩa ũtũmaga mündũ agĩe na kĩrĩgĩrĩro, o ta ũrĩa Naamani ataigana kũhonio nĩ gũthiũrũka rũũ-inĩ, kana arĩa maakuaga mataigana kuona muoyo nĩ kũrora nyoka ya gĩcango. Ngai nĩaheanire kĩndũ gĩothe; mündũ no kwathĩkĩra na kwamũkĩra. Mündũ ũrĩa woimĩte maĩ-inĩ ndarĩ kĩndũ gĩa kwĩraha nakĩo — nĩathikagwo, na Ngai akĩmũriũkia. Nĩgwacookereirwo igũrũ ũhoru wa 1 Petero 3:21, na nĩ ma o na haha: ti maĩ, na ti wĩra wa moko maitũ. Nĩ wega, ũrĩa wamũkagĩrwo na wathĩki wa wĩtĩkio. Na mũhari ũrĩa ũkũrũmĩrĩra uugaga wĩra ũcio nĩ wa kĩ: ti mũthingĩ wa ũhonokio, no nĩ maciaro maguo — tũrĩ wĩra wa moko ma Ngai we mwene, tũumbĩitwo rĩngĩ thĩinĩ wa Kristũ Jesũ nĩguo tũthiũ na mũthiũre thĩinĩ wa wĩra mwega ũrĩa aatũhaarĩirie o mbere. Gũtirĩ mündũ wathĩkagĩra watho ũcio wonete atĩ nĩ egwatĩire kĩheo, na gũtirĩ mündũ wĩtaga ũguo atĩ nĩ kũgwatĩra ũrĩa ũtaataũkĩrwo nĩ watho ũcio.)

J. 1 Timotheo 1:13 O na gũtuĩka rĩmwe ndaarĩ mũrumi Ngai, na mũnyariirani, na mündũ wa ngũĩ, nĩndaiguĩrĩrwo tha tondũ ndekaga ũguo itekũmenya na itarĩ mwĩtĩkia.

MŪRUMI + MŪNYARIIRĪRI + MWĪHIA → NO NĪNDONIRE THA.

(Meciria makwa mwene — ririkana MEHIA MA Ū maathambĩtio nĩ wathĩki ũyũ. Saũlũ wa Tarso nĩoinaithĩtie njĩra ya Kristũ nginya gĩkuĩ. Nĩanyĩitithagia arũme na atumia agakururwo njeera-inĩ, arĩ mũrumi wa Ngai na mũnyariiri wa andũ a Ngai. Mwathani we mwene nĩamũcemanirie njĩra-inĩ, akĩmũgũithia thĩ, na akĩmwarĩria arĩ kũrĩa igũrũ. Na O NA GŪTHEKA ũguo, thutha wa mũthenya ĩtatũ, Anania nĩatũmirwo oige: ũkĩra, na ũbatithio, na ũthambie mehia maku, ũgĩkayagĩra rĩitwa rĩa Mwathani. Angĩkorwo ũtheri ũrĩa warĩ njĩra-inĩ ya gũthiũ Dameski ndwathambirie mehia ma Saũlũ, no maĩ ma wathĩki nĩmo maamathambirie, gũtirĩ mündũ ũgĩrĩrwo gwĩciiria atĩ mehia make mwene mangĩeherio na njĩra ĩngĩ hũthũ gũkĩra ĩrĩa Ngai aaheire mündũ mwaganu mũno.)

VII. AMŪKĪRA KĪHEO KĪA ROHO MŪTHERU

A. Atũmwo 19:5 Rĩrĩa maaigũire ũguo, makĩbatithio thĩinĩ wa rĩitwa rĩa Mwathani Jesũ. (6) Hĩndĩ ĩrĩa Paũlũ aamaigĩrĩire moko, Roho Mũtheru akĩmaikũrũkĩra, nao makĩaria na thiomi ĩngĩ na makĩratha mohoro.

GŪBATITISWO THŪINŪO-INĨ WA MWATHANI JESU → ROHO MŪTHERU AKĪŪKĪRĪRA.

B. Aroma 8:9 No rĩrĩ, inyuĩ mũtiathagwo nĩ mwĩrĩ ũyũ wĩhagia, no mwathagwo nĩ Roho, angĩkorwo Roho wa Ngai atũũraga thĩinĩ wanyu. No rĩrĩ, mündũ o wothe ũtarĩ na Roho wa Kristũ-rĩ, ũcio ti wa Kristũ.

ATHI MUNDU O NA URIA ANGIAGA ROHO WA KRISTO → UCIO TI WAKE.

C. Atũmwo 2:39 Kiĩranĩro gĩkĩ nĩ kĩanyu na ciana cianyu, na andũ arĩa othe marĩ kũraya, na andũ arĩa othe Mwathani Ngai witũ ageeta moke harĩ we.”

MUOHIGO NIWANYU + NA WA CIANA CIANYU + NA WA ARĨA OTHE MA KURAYA.

D. Aefeso 1:13 Inyuĩ o na inyuĩ nĩmwataniĩrio na Kristũ mwarĩkia kũigua ũhoro-ũrĩa-wa-ma, naguo nĩguo ũhoro-ũrĩa-Mwega wa ũhonokio wanyu. Mwarĩkia gwĩtĩkia, nĩmwekĩrĩro rũũri thĩnĩ wake, na ũndũ wa kũheo Roho Mũtheru ũrĩa mwerĩrwo (14) Nake Roho nĩwe mũrũgamĩrĩri wa kuonania atĩ nĩtũkagaĩrwo igai riitũ nginya rĩrĩa andũ arĩa marĩ a Ngai magaatuĩka a gũkũũrwo, nĩgeetha riiri wake ũgoocagwo.

MWAIGWICIRIRIO NA ROHO URIA MUTHHERU WA KIIRA → URIA NI KIRETO GIA IGAI RIITU.

E. 2 Akorinitho 1:22 na agĩtwĩkĩra rũũri rwa kuonania atĩ tũrĩ ake, na agĩtũhe Roho wake thĩnĩ wa ngoro ciitũ arĩ ta mwĩhoko wa kũrũgamĩrĩra maũndũ marĩa magooka.

NA AGITWIKIRA RUURI RWA KUONANIA ATI TURİ AKE + NA AGITUHE ROHO WAKE THİINİ WA NGORO CIITU ARİ TA MWİHOKO WA KURUGAMİRİRA MAUNDU MARİA MAGOOKA.

F. Aefeso 4:30 Ningĩ mũtikanaiguithie Roho Mũtheru wa Ngai ũũru, ũrĩa wamwĩkĩrĩre rũũri o nginya rĩrĩa mũthenya ũrĩa wa gũkũũrwo ũgaakinya.

NINGİ MŪTIKANAIGUITHIE ROHO MŪTHERU WA NGAI ŪŪRU → ŪRİA WAMWİKİRİRE RŪŪRI O NGINYA RİRİA MŪTHENYA ŪRİA WA GŪKŪŪRWO ŪGAAKINYA.

(Meciria makwa mwene — Roho Mũtheru ti kũheo kĩa andũ anini athuurĩtwo. Nĩwe RİİRA rĩa Mũthamaki harĩ arĩa ake we mwene, na nĩwe KİRİHIO GIA MBERE — gĩcunjĩ kĩa mbere kĩa igai kĩrĩhĩtwo mbere — atĩ nĩwe wa we nginya mũthenya wa gũkũũrwo. Nĩ ũndũ ũcio kũũria gĩtũũrĩte gũtarĩ na mahitia, na no mũhaka kũũrio: nĩwakinyĩrwo nĩ Roho Mũtheru? Tondũ kiugo kiugĩte na ũtheri: mũndũ o wotho ũtarĩ na Roho wa Kristo ti wake we. Marĩa matarĩ na rĩra ti marĩa ma Mũthamaki. Mũndũ ũtarĩ na Roho ti wa Kristo o na kĩrĩ. Mũcarie nginya ũmũgĩe.)

VIII. IKARA WEHAANDITE — ÜNDİA WA ATŪMWO, ŪIYANİRO, ŪİNJURANO WA MŪGATE, NA MAHOYA

A. Atũmwo 2:41 Andũ arĩa meetĩkĩrĩre ndũmĩrĩri yake makĩbatithio, na mũthenya ũcio makĩongerereka andũ ta ngiri ithatũ. **[G4342 proskartereo ■]** (42) Nao nĩmerutĩre kũgwatĩria ũrutani wa atũmwo, na ngwatanĩro-inĩ, na ũhoro-inĩ wa kwenyũrana mũgate, na kũhooya.

ANDU ARIA MEETIKİRİRE UTUMBI WAKE NA GİKENA NİMABATITHIRIO → NAO MAGİTHİİNGATA WİRUTANI WA ATŪMWO + ŪIYANİRİRA + GWATHİRİA MŪGATE + MAHOYA.

B. Atũmwo 2:46 O mũthenya nĩmagomanaga hekarũ-inĩ. Nĩmenyũraga mũgate marĩ mĩciĩ-inĩ yao, na makarĩianĩra marĩ na gĩkeno, na marĩ na ngoro theru (47) makagoocaga Ngai, na magetĩkĩrĩka kũrĩ andũ othe. Nake Mwathani nĩongagĩrĩra thiritũ-inĩ yao andũ arĩa maahonokaga o mũthenya.

O MŪTHENYA NİMAGOMANAGA HEKARŪ-INİ → NAKE MWATHANI NİONGAGİRİRA THIRITŪ-INİ YAO ANDU ARİA MAAHONOKAGA O MŪTHENYA.

C. 1 Akorinitho 11:23 Nĩgũkorwo ũhoro ũrĩa ndaamũkĩrĩre kuuma kũrĩ Mwathani noguo ndaamũkinyĩrie: Mwathani Jesũ, ũtukũ ũrĩa aakunyanĩrwo, nĩooire mũgate (24) na aarĩkia gũcookia ngaatho, akĩwenyũranga, akiuga atĩrĩ, “Ūyũ nĩ mwĩrĩ wakwa, ũrĩa ũheanĩtwo nĩ ũndũ wanyu; ikagai ũũ nĩguo mũndirikanage.” (25) Ningĩ o ũndũ ũmwe, thuutha wa kũrĩa irio, akĩoya gĩkombe, akiuga atĩrĩ, “Gĩkombe gĩkĩ nĩ kĩrĩkanĩro kĩrĩa kĩerũ thĩnĩ wa thakame yakwa; ikagai ũũ, rĩrĩa rĩothe mũrĩkĩnyuugaĩra, nĩguo mũndirikanage.” (26) Nĩgũkorwo rĩrĩa rĩothe mũkũrĩa mũgate ũyũ na mũkanyũra gĩkombe gĩkĩ-rĩ, nĩkuumbũra mũkuumbũra gũkua kwa Mwathani o nginya hĩndĩ rĩra agooka.

NDAAMUKİRİTE KUUMA KWİ MWATHANI + ŪYŪ Nİ MWİRİ WAKWA, ŪRİA WOINWO Nİ ŪNDİ WANYU → İKAI ŪNDU ŪYŪ Nİ GŪCİRİRİA ŪNDU WAKWA → MWİKİRİRA GŪKİA GİKUŪ GIA MWATHANI NGINYA RİRİA AGOOKA.

D. Johana 6:54 Ūrĩa wotho ũrĩaga mwĩrĩ wakwa na akanyua thakame yakwa arĩ na muoyo wa tene na tene, na nĩngamũriũkia mũthenya wa kũrigĩrĩra.

ŪRĪA WOTHE ŪRĪĪAGA MWĪRĪ WAKWA NA AKANYUA THAKAME YAKWA ARĪ NA MUOYO WA TENE NA TENE → NA NĪNGAMŪRĪŪKIA MŪTHENYA WA KŪRIGĪRĪRIA.

E. 1 Johana 1:9 Tūngiumbūra mehia maitū-rĩ, we nĩ mwĩhokeku na nĩ wa kĩhooto, na nĩegūtũrekera mehia maitū na atũtherie tũthirwo nĩ maũndũ mothe marĩa matarĩ ma ũthingu.

TŪNGIUMBŪRA MEHIA MAITŪ-RĪ → WE NĪ MWĨHOKEKU NA NĪ WA KĨHOOTO, NA NĪEGŪTŪREKERA MEHIA MAITŪ NA ATŪTHERIE TŪTHIRWO NĪ MAŪNDŪ MOTHE MARĨA MATARĨ MA ŪTHINGU.

F. Ahibirania 3:13 No ūmanagĩrĩriai mũndũ na ūrĩa ūngĩ o mũthenya, o rĩrĩa rĩothe mũthenya ūrĩitagwo Ūmũthĩ, nĩgeetha gũtikagĩe o na ūmwe wanyu ūkũũmio ngoro nĩ ūndũ wa kũheenererio nĩ mehia.

NO ŪMANAGĪRĪRIAI MŪNDŪ NA ŪRĪA ŪNGĪ O MŪTHENYA → NĪGEETHA GŪTIKAGĪE O NA ŪMWE WANYU ŪKŪŪMIO NGORO NĪ ŪNDŪ WA KŪHEENERERIO NĪ MEHIA.

(Meciiria makwa ma mwene — ririkana ūrĩa kiugo kĩroiga MĪTHENYA YOTHE. Maathiite na mbere mũthenya o mũthenya. Moinangaga mũgate kuuma nyũmba nginya nyũmba. Meekĩranaga hinya mũthenya o mũthenya. Ūyũ ti ndini ya ithaa rĩmwe Kiumia, na ithaa rĩmwe gatagatĩ-inĩ ka kiumia — gĩtĩ kĩrutwo ūrugarĩ maita meerĩ, naguo mūtũũrĩre ūngĩ wa mūtũ ūrĩ wake mwene. Kanitha wa mbere watũũrĩre ūguo mũthenya o mũthenya, marĩ hamwe, na Mwathani agĩthĩ na mbere agĩcookanĩrĩria kũrĩ o arĩa maahonokagio mũthenya o mũthenya. Wĩtikio ūigĩtwo mwena nginya kũngano kĩrĩa kĩngĩ nĩ wĩtikio ūrĩa ūmũaga tondũ wa maheenania ma mehia. We ndaracaria ūgeni. Araracaria mūtũũrĩre.)

IX. IKARA THĪINĪ WA KRISTO — THĪ NA MBERE NA WĪTĪKIO

A. Johana 15:4 Ikaragai thĩinĩ wakwa na nĩ nĩndĩrĩkaraga thĩinĩ wanyu. Gũtirĩ rūhonge rūngĩciara maciaro rūrĩ rwiki; no nginya rūikare thĩinĩ wa mũthabibũ. O na inyuĩ mũtingĩciara maciaro mũtangĩikara thĩinĩ wakwa. **[G3306 meno ■]** (5) “Nĩ nĩ mũthabibũ, na inyuĩ mũrĩ honge. Mũndũ angĩikara thĩinĩ wakwa na nĩ njikare thĩinĩ wake, nĩarĩciaraga maciaro maingĩ; tondũ mũtarĩ hamwe na nĩ mũtirĩ ūndũ mũngĩhota gwĩka.

MŪNGĪAGA GŪĪKARA THĪINĪ WAKWA → ATĪRĪ NA NIINĪ MŪTIRĪ ŪNDŪ MŪNGĪHOTA GWĪKA.

B. Akolosai 1:23 mũngĩthĩ na mbere na gwĩtĩkia mwĩhaandĩte na mũrĩ arũmu, na mũtekwenyenyeke kuuma kũrĩ kĩrĩgĩrĩro kĩrĩa kĩnyitĩrĩrwo nĩ Ūhoro-ūrĩa-Mwega. Ūhoro ūcio nĩguo Ūhoro-ūrĩa-Mwega ūrĩa mwaiguire, na ūrĩa ūhunjĩtio kũrĩ ciũmbe ciothe cia gũkũ thĩ, na nĩguo nĩ Paŭlũ ndũikite ndungata yaguo.

MŪNGĪTHĪ NA MBERE NA GWĪTĪKIA MWĨHAANDĪTE NA MŪRĪ ARŪMU → NA MŪTEKWENYENYEKA KUUMA KŪRĪ KĪRĪGĪRĪRO KĪRĪA KĪNYITĪRĪRWO NĪ ŪHORU-ŪRĪA-MWEGA.

C. 2 Johana 1:9 Mũndũ o wotho ūkĩraga njano akarega kũrũmĩrĩra ūrutani wa Kristũ, ūcio ndakoragwo na Ngai; no ūrĩa ūikaraga ūrutani-inĩ ūcio, we arĩ na Ithe witũ o na Mũriũ. **[G3306 meno ■]**

ŪRĪA WĪKĪRAGĪRĪRIA ŪRUTANI WA KRISTO → WĪ NA ITHE NA MWANA.

D. Aroma 11:22 Nĩ ūndũ ūcio, mwĩcũraniei ūhoro wa ūtugi wa Ngai na kwaga tha gwake: harĩ andũ acio maagũire, nĩagire kũmaiguĩra tha, no inyuĩ, nĩkũmũtuga amũtugaga, angĩkorwo nĩmũgũtũũra thĩinĩ wa ūtugi wake. Kwaga ūguo-rĩ, o na inyuĩ no mũtinio mweherio.

TA RORA WEGA NA ŪRŪRŪ WA NGAI → ŪKĪĪGA WEGA-INĪ WAKE → KWAGA ŪGUO-RĪ, WEE O NAWA NĪŪGŪTINIO.

E. Kũguũrĩrio 3:15 Nĩnjũũ ciĩko ciaku, ngamenya atĩ wee ndũrĩ mũhoro na ndũrĩ mũhiũ. Kũngĩrĩ wega korwo waheha kana ūhiũhe! (16) No tondũ ūrĩ mũraru, ūkaaga kũhiũha na ūkaaga kũhora-rĩ, ngirie gũgũtua thĩ uume kanua gakwa.

TIGA GŪTUURA MŪHŌŌ KANA WA MWĪHIA-INI → TONDŪ WĪ NA MŪHŌŌ TA MAĪ MARĨA MASĪĪNU → NGŪGUTAHĪKA NGŪRUTE KANWA-INI GAKWA.

(Meciiria makwa nĩ mwene — ririkana ūrĩa Mwathani ekaga andũ arĩa maiguaga o ūguo mahiũhĩte, na matirĩ ma mũhehu kana ma ūrugarĩ. Ti arĩa mahiũhĩte oiki, no o na arĩa maiguaga o ūguo — ūrĩa ūrĩ na ūhoro wa ndini o hanini nĩguo aiganĩre, na atarĩ na wa kũngĩthia muoyo — ūcio nĩwe akoiruta kanua-inĩ gake. Gũikara ūnyitanĩrwo Nake ti gũkorwo ūnyitanĩrie na rũrigi rũrũthũthũ, ūrutaga ūrugarĩ mũthenya wa Kiumia no ūkahehũka wiki-inĩ yothe. Nĩ gũakana. Nĩ kaba mũrugarĩ, oiga, kana ūhehũke, gũkĩra ūndũ ūcio ūrĩ gatagati karĩa kamũrehagĩra ūrũaru. Ikara Thĩinĩ wake, na ūreke atũme ūthĩ na mbere gwakana nginya mũthia.)

X. IKIRIRIRIA NGINYA MUTHIA

A. Mathayo 24:13 no ūria ūgaakiririria nginya hĩndĩ ya ithiriro-rĩ, ūcio nĩakahonoka.

[G5278 hupomeno ■]

NO ŪRIA ŪGAAKIRIRIRIA NGINYA HĨNDĨ YA ITHIRIRO-RĨ → ŪCIO NĨAKAHONOKA.

B. Kūguūrĩrio 2:10 Ndūkae gwītīgĩra maũndũ marĩa ūkiriĩ gũthĩĩnio namo. Ngūmwĩra atĩrĩ, mūcukani nĩarĩikia amwe anyu njeera nĩguo amūgerie, na mūnyamario handũ ha mĩthenya ikūmi. Wee ikaraga ūrĩ mwĩhokeku, o nginya gūkua, na nĩngūkũhe thũmbĩ ya muoyo.

NDŪGETĪGĪRE MAŪNDŪ MARĨA ŪKŪNYARIIRWO NAMO → TUĨKA MWĨHOKEKU O NGINYA GĪKUŪ → NĨNGŪKŪHE THŪMBĨ YA MUOYO.

C. 1 Akorinitho 11:28 Mũndũ nĩambage gwĩtuĩria mbere ya kũrĩa mūgate ūcio na kũnyuĩra gĩkombe kũu.

REKERE MUNDU ETHIME WE MWENE → NA UNDU UCU AKAMAKA MUGATE UCU, NA ANYUE GIKOMBE KIU.

D. Thimo 24:16 nĩgũkorwo mũndũ mũthingu o na angĩgũa maita mūgwanja, agũũaga o agĩũkagĩra, no andũ arĩa aaganu marũndagwo nĩ mūtino.

NĨGŪKORWO MŪNDŪ MŪTHINGU O NA ANGĨGŪA MAITA MŪGWANJA, AGŪŪAGA O AGĨŪKAGĨRA.

E. 1 Johana 2:1 Twana twakwa nyendete, ngūmwandĩkĩra maũndũ maya nĩgeetha mūtikehagie. No mũndũ o na ū angĩĩhia-rĩ, nĩ tũrĩ na mūtũciirĩrĩ harĩ Ithe witũ, na nĩwe Jesũ Kristũ, Ūria Mũthingu.

ANGĨKORWO MŪNDU O WATHA NAKO ANOA -> TŪRĨ NA MŪTHIRIRIKANI HARĨ ITHE, JESU KRISTO ŪRIA MŪTHINGU.

F. Ahibirania 7:25 Nĩ ūndũ ūcio nĩahotaga kũhonokia kũna arĩa othe mokaga kũrĩ Ngai magereire harĩ we, nĩgũkorwo egũtũũra amathaithanagĩrĩa.

NĨAHOOTAGA GŪTHIRA KŪHONOKIA ARĨA MAMWĪTAGĨRA → NĨGŪKĪ ATŪURAGA MUOYO NĨGETHA AMATHAITHĪRĪIE.

G. Thaburi 103:12 o ta ūria irathĩro kũraihanĩrĩrie na ithũĩro-rĩ, ūguo no taguo atwehereirie mehia maitũ magatũraihĩrĩa.

O TA ŪRIA IRATHĨRO KŪRAIHANĪRĪIE NA ITHŪĨRO-RĨ → ŪGUO NO TAGUO ATWEHEREIRIE MEHIA MAITŪ MAGATŪRAIHĪRĪIA.

H. Ahibirania 8:12 Nĩgũkorwo nĩngamarekera waganu wao, na ndigacooka kũririkana mehia mao.”

NA NDIGACOOKA KŪRIRIKANA MEHIA MAO.

I. Johana 10:27 Ng’ondũ ciakwa nĩithikagĩrĩa mūgambo wakwa; nĩndĩciũĩ, nacio nĩcinūmagĩrĩa. (28) Nĩndĩciheaga muoyo wa tene na tene, na gũtirĩ hĩndĩ ikoora; gũtirĩ mũndũ o na ūmwe ūngĩcigutha kuuma moko-inĩ makwa. (29) Baba ūria waheire cio, nĩ mūnene kũrĩ othe; gũtirĩ mũndũ ūngĩcigutha kuuma moko-inĩ ma Baba.

NGONDU CIAKWA IIGUAGA MUGAMBO WAKWA + CIANJATAGIRIRA → NA GUTIRI MUNDU ŪKĪINYITAGA KUMA GUOKO-INI GWAKWA.

J. Ezekieli 18:24 “No angĩkorwo mũndũ mũthingu no agarũrũke atigane na ūthingu wake, na ehie na eke maũndũ marĩ magigi ta marĩa mekagwo nĩ mũndũ mwaganu-rĩ, anga nĩagagĩtũũra muoyo? Hatĩrĩ ūndũ o na ūmwe wa maũndũ ma ūthingu marĩa aaneka ūkaaririkanwo. Tondũ wa mahĩtia ma kwaga kwĩhokeka na tondũ wa mehia marĩa ekĩte-rĩ, no agaakua.

NO ANGĨKORWO MŪNDŪ MŪTHINGU NO AGARŪRŪKE ATIGANE NA ŪTHINGU WAKE → TONDŪ WA MAHĪTIA MA KWAGA KWĨHOKEKA NA TONDŪ WA MEHIA MARĨA EKĪTE-RĨ, NO AGAAKUA.

K. Thimo 26:11 Mũndũ mũkĩĩgu acookagĩra ūrimũ wake o ta ūria ngui ĩcookagĩrĩa matahĩko mayo.

TA ŪRIA NGUĨ ĨCOKAGA HARĨA YATAHĪTIE → NĨ ŪGUO MŪNDŪ MŪGĪ ACOKAGA NA ŪKĪGU WAKE.

L. 2 Petero 2:20 Mangĩkorwo nĩmetharĩte kuuma thĩĩnĩ wa maũndũ marĩa marĩ magigi ma gũkũ thĩ nĩ ūndũ wa kũmenyana na Mwathani na Mũhonokia witũ, Jesũ Kristũ na ningĩ macooke kuohanio na maũndũ na magatoorio nĩmo-rĩ, mūtũũrĩre wao wa marigĩrĩrio-inĩ ūgaakorwo ūrĩ mũũru gũkĩra wa kĩambĩrĩria. (21) Nĩ kaba matangĩamenyete njĩra ya ūthingu, gũkĩra kũmĩmenya na magacooka kũhutatĩra watho ūria mũtheru maatigĩrwo. (22) Ūhoro ūcio wao, nĩwonanĩtio nĩ wa ma nĩ thimo iria

ciugaga atĩrĩ: “Nguĩ ĩcookagĩrĩra matahĩko mayo,” na, “Ngũrwe ya mũgoma yathambio ĩcookaga ĩgathiĩ kwĩgaragara mũtondo-inĩ.”

NĪMACOKETE GWĪGWATĪRWO NA GWĪKĪRWO HINYA RĪNGĪ NĪKĪO → MŪTHIA WAO NĪ MŪŪRU GŪKĪRA KĪAMBĪRĪRIA WAO → NGUI ĪGACOKA KWĪRĪA MATAHĪKO MAYO RĪNGĪ + NGŪRWE ĪRĪA YATHAMBĪTIO ĪGACOKA KWĪGARAGARIA NDAKA-INĪ.

M. Mathayo 7:22 Mũthenya ũcio aingĩ makanjĩira atĩrĩ, ‘Mwathani, Mwathani, githĩ tũtitarathaga maũndũ na rĩtwa rĩaku, na thĩinĩ wa rĩtwa rĩaku tũkaingata ndaimono na tũkaringa ciama nyingĩ?’ (23) Hĩndĩ ĩyo nĩngameera wega atĩrĩ, ‘Nĩ ndirĩ hĩndĩ ndaamũũ o na rĩ. Eherai harĩ nĩ, inyuĩ mwĩkaga ũũru!’

MWATHANI, MWATHANI, TŪTIRARATHIE ŪHORO NA RĪTWA RĪAKO? → NDIRIMENYAGĪRA-INYU O NA HĪNDĪ ĪMWE: THĪĨ KUUME HARĪ NDĪ, INYUĨ ARĪA MWĪKAGA ŪURAGANU.

(Meciiria makwa mwene — mwana wa gũciarwo hwainĩ thĩinĩ wa Kristo no eete guoko kũrĩ mwaki o na thutha wa Ithe witũ kuuga aca. Ūguo nĩ kũhĩngwo kwa mwana ūrĩa ūrĩ o kwĩruta, na Ithe witũ nĩooĩ ūguo. Mũriũ kana mwarĩ ũkũrĩte no aagĩrĩrwo nĩ kũmenya wega gũkĩra ūguo. No haha nĩho tha ciũmĩte: o na tũngĩhĩtia, tũtiagatwo. Nĩ tũrĩ na Mũteithia — Jesũ Kristũ ūrĩa mũthingu — ūrĩa tũũraa muoyo hĩndĩ ciothe na akaaragia harĩ Ithe witũ nĩ ũndũ witũ. Nĩ ũndũ ũcio nĩ tũcookaga rũgamo. Mũndũ mũthingu akuuaga maita mũgwanja, agacooka okĩra. Nĩ twĩgeragia, tũkoimbũraga ūrĩa tweekĩte, tũkeerera, na tũgacoka kũruta wĩra wa Ithe witũ, tũgatiga ūrĩa gũthĩrĩte na thutha — tondũ Ngai nĩamarutĩte mehia maitũ na kũraya o ta ūrĩa ithũĩro kũraihĩrĩrie na ithũĩro, na ndakaamacoke kũririkana rĩngĩ. No ndũkagarũre tha ici citũĩke gĩtũmi gĩa gwĩtĩkĩrĩro. Ezekieli aheanaga mũthia ūrĩa ũngĩ: mũndũ mũthingu ūrĩa ũhutatĩte ũthingu wake na akua thĩinĩ wa mehia make, ndakahonoka nĩ ũndũ wa ũthingu ūrĩa aarĩ naguo mbere. Petero onanagia mũhianano o ũcio thĩinĩ wa Kĩrĩkanĩro Kĩerũ, na akonania na thimo ya tene: nguĩ ĩgĩcoka kũrĩa ĩtahĩkĩte, na ngũrwe ĩrĩa yathambio ĩgĩcoka gũtoonya ndoro — mũndũ ūrĩa oimĩte thaahu ya thĩ nĩ ũndũ wa kũmenya Mwathani, agacooka kũhũrũka thĩinĩ warĩo, akarĩgĩrĩra arĩ mũũru gũkĩra kĩambĩrĩria. Nake Jesũ akwĩra arĩa maarutaga wĩra wa waganu thĩinĩ wa rĩtwa rĩake, "Ndirĩ hĩndĩ ndamũũ." Rĩu-rĩ, nyĩtia mĩena yeerĩ ya rũhiũ rũrũ, na ndũgathũthie o na ĩmwe yarwo. Mwathani oigaga gũtirĩ mũndũ ũngĩhota kũrutha ng'ondũ ciake guoko-inĩ gwake — gũtirĩ thũ, gũtirĩ hinya, gũtirĩ mũndũ. Ūgitĩrĩ ũcio nĩ wa ma, na nĩ kũnyĩtĩrĩra gwake kũrũmagia, ti gwiitũ. No rora ūrĩa aacianagĩrĩria ng'ondũ icio: nĩciiguaga mũgambo wake, na ĩgamũrũmĩrĩra. Kiugo gĩtiga kĩoyonania ng'ondũ ĩratahwo guoko-inĩ gwake; kĩonanagia ĩrĩa yathambio ĩkĩgarũrũka na ĩgĩcoka ndoro-inĩ, na wendi wayo mwene. Maandĩko marũmagia mĩena yeerĩ ĩno — guoko kũrĩa gũtangĩharũrũkio, na mũkaana wa kwaga gũcoka na thutha — na matĩrĩ magatwarania mũthemba ũmwe hũthũ, na nĩ ūguo o na ithuĩ tũtigwĩka ūguo. Ndũgakue ngoro rĩrĩa ũkuuaga: Mũteithia nĩ wa ma, na njĩra ya gũcoka mũciĩ nĩhĩngũre. Ndũgacio na wĩhoko atĩ no ũcoka na thutha ũtarĩ na ũgwati: mũkaana nĩ wa ma o naguo. Kua, no ũcooke okĩra. Okĩra, na ũkĩrĩrĩrie nginya mũthia.)

XI. MENYERERA — IGUA ATŪMWO, NA WĪMENYERERE NA ŪHORO-MWEGA ŪNGĪ

A. 1 Johana 4:6 Ithuĩ tuumĩte kũrĩ Ngai, nake mũndũ o wothē ūrĩa ũũĩ Ngai nĩatũthikagĩrĩria; no ūrĩa wothē ũtoimĩte kũrĩ Ngai ndatũthikagĩrĩria. Ūguo nĩguo tũkũũranaga Roho ūrĩa wa ma, na roho ūrĩa wa maheeni.

NAKE MŪNDŪ O WOTHE ŪRĪA ŪŪĨ NGAI NĪATŪTHIKAGĪRĪRIA → ŪGUO NĪGUO TŪKŪŪRANAGA ROHO ŪRĪA WA MA + NA ROHO ŪRĪA WA MAHEENI.

B. Agalatia 1:8 No rĩrĩ, o na kũngĩkorwo nĩ ithuĩ o na kana mũraika uumĩte igũrũ, ũngĩmũhunjĩria ūhoru mwega ũngĩ tiga ūrĩa twamũhunjĩrie-rĩ, mũndũ ũcio aronyiitwo nĩ kĩrumi nginya tene! (9) O ta ūrĩa tũmwĩrĩte, o na rĩu nĩ nguuga o rĩngĩ atĩrĩ, mũndũ o wothē angĩmũhunjĩria ūhoru mwega ũngĩ tiga ūrĩa mwetĩkirie-rĩ, aronyiitwo nĩ kĩrumi nginya tene!

NGATHI-INI-RĪ, KANA MŪRAIKA WA IGŪRŪ, AHUNJE ŪHORU ŪRĪA ŪNGĪ WA THAI → ROGWO NĪ MŪRUME.

(Meciiria makwa mwene — rora wega: angĩkorwo ūrĩa twĩtĩkĩtie ndũkĩanaine na ūrĩa atũmwo maahunjĩrie, nĩ ITHUĨ tũhĩtĩtie, ti-o. Nĩmoonire Werietĩ, na makĩmũigua, na maatũmirwo nĩwe. Ūrĩa wothē ũthikagĩrĩria Ngai athikagĩrĩria o. Gũtũũgĩria mũrutani igũrũ rĩa atũmwo nĩ gũthikĩrĩria roho wa mahĩtia.)

C. Judasi 1:3 Arata akwa endwa, o na gũtũka nĩndĩrendete mũno kũmwandĩkĩra ūhoru wa ūhonokio ūrĩa tũgwatanĩire na inyuĩ-rĩ, nĩndĩronire kwagĩrĩire ndĩmwandĩkĩre nĩguo ndĩmũringĩrĩrie mũrũagĩrĩre wĩtũkio ūrĩa wehokeirwo andũ arĩa aamũre ihinda rĩmwe rĩa kũigana. (4) Nĩgũkorwo andũ amwe arĩa ūhoru wao wagũtuĩrwo ciira waandĩkitwo o tene nĩmetoonyereirie na hitho thĩinĩ wanyu. Acio nĩ andũ matetigagĩra Ngai, na nĩmagarũraga Wega wa Ngai witũ ũtũĩke wa kũmetĩkĩria kũhũũra ũmaraya, na magakaanaga Jesũ Kristũ, o we wiki Mũnene na Mwathani witũ.

TIRIRIRIA WITIKIO URIA WAHEANIRWO O RIMWE → ANDŪ AMWE MAATOONYIRE NA HITHA.

D. 2 Petero 2:1 No rĩrĩ, nĩ kwarĩ anabii a maheeni thĩnĩ wa andũ, o ta ũrĩa gũgaakorwo na arutani a maheeni thĩnĩ wanyu. Nao nĩmagatoonyia ũrutani wa maheeni wa gũthũkia andũ na waara, o na makaane Mwathani ũrĩa wamagũrire, na nĩ ũndũ ũcio, merehere kwanangwo kwa narua.

ARUTANI A MAHEENI NIMAKATOONYIA URUTANI WA MAHEENI WA GŪTHŪKIA ANDŪ NA WAARA → NA MAKAAANE MWATHANI URIA WAMAGŪRIRE.

E. 2 Akorinitho 11:13 Nĩgũkorwo andũ ta acio nĩ atũmwo a maheeni, aruti wĩra a kũhĩtithia andũ, na metuaga atũmwo a Kristũ. (14) Naguo ũndũ ũcio ti wa kũmakania, nĩgũkorwo o na Shaitani o nake nĩetuaga mũraika wa ũtheri.

ATŪMWO A MAHENDU, AROTI A WĨRA WA URIA → SETANI WE MWENE NĪAGARŪRŪKAGA ATUŪKE ANGERI WA ŪTHERU.

(Meciria makwa mwene — o na matukũ-inĩ ma atũmwo ene, andũ nĩmoinginyagia na magatindĩka ũrutani ũcio. Kaĩ ũguo gũkĩrĩrĩa mahinda-inĩ maitũ tondũ maũndũ mainĩ marĩa marutanagwo nĩ manerũ, matirĩ na mĩri thĩnĩ wa kiugo kĩa tene, na matinahutwo na njĩra ĩrĩa yagĩrĩre. Ũndũ ndũrĩ wa ma tondũ andũ aingĩ nĩmawĩtikĩtie, na ti tondũ nĩ wa tene tũnua-inĩ twa andũ. Nĩ wa ma o rĩrĩa ũraringana na kĩrĩa gĩatũmũrwo nĩ atũmwo.)

2 Timotheo 4:3 Nĩgũkorwo ihinda nĩrĩgooka rĩrĩa andũ makaaregana na ũrutani ũrĩa wagĩrĩre. No nĩguo mahingie merĩrĩria mao-rĩ, nĩmakeyũnganĩria arutani aingĩ nĩguo mameerage maũndũ marĩa matũ mao mekwenda kũigua. (4) Nĩmakahũgũra matũ mao matige kũigua ũhoru wa ma, na magariũrũkĩre ng'ano cia tũhũ.

MATIKŪIGUANIRIRIA URUTANI URIA WA MA → NA KŪRINGANA NA MERIRIRIA MAO ENE-INI, NĪMAKEIIGIRA ARUTANI, TONDŪ MATHI NA MATHI GŪKINYA GŪTHĪKIRIRIA.

1 Timotheo 4:1 Na rĩrĩ, Roho nĩoigaga atekũhithĩrĩa atĩ matukũ ma thuutha andũ amwe nĩmagatiganĩria witikio na marũmĩrĩre maaroho marĩa maheenana o na maũndũ marĩa marutanagwo nĩ ndaimono.

MAHINDA-INI MA THUTHA-INI ANDU AMWE MEGATIGA WITIKIO → MAGACOKA MENDE NGŪRIRE NGO CIA ROHO CIA KWĪHENIA, NA URUTANI WA NDĒMONI.

(Meciria makwa ma na muoyo — na ĩno nĩ ithaa rĩu wega: andũ arĩa matangĩkirĩrĩa ũrutani mwega, no makonganagia arutani ao ene aingĩ mũno — o arĩa mangĩhuhagĩra mona ma matũ mao, na mameere maũndũ marĩa mendaga kũigua. Mũndũ no ake nyũmba yothe ya arutani, o mũndũ agĩtikanĩria nake, na o mũndũ ehĩtie. Ūhoru-wa-ma ndũrĩ hĩndĩ wonanirio kũna nĩ ũingĩ, na ndũrĩ hĩndĩ watũkĩre wa ma nĩ ũrĩa aingĩ metĩkĩtie ũhoru ũcio, na ndũrĩ hĩndĩ wagomirio nĩguo ũkenie gũtũ. Gũcookera mũhuro kuuma kũrĩ ũhoru-wa-ma, na wagarũrũkĩte — kiugo nĩ kiugĩte ũguo — ũgacookerera ngerekano cia tũhũ.)

F. 2 Timotheo 2:15 Geria mũno wĩonanagie harĩ Ngai wĩ mwĩtikĩrĩku, na wĩ mũruti-wĩra ũtarĩ ũndũ ũngĩmũconora, na ũrutanage ũhoru ũrĩa wa ma ũrũngĩrĩrie.

GERIA MŪNO WĪONANAGIE HARĪ NGAI WĪ MWĪTĪKĪRĪKU → NA ŪRUTANAGE ŪHORU ŪRĪA WA MA ŪRŪNGĪRĪRIE.

G. Mathayo 4:4 Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ kwandĩkitwo atĩrĩ: ‘To mũgate wiki ũngĩtũũria mũndũ muoyo, no nĩ kiugo gĩothe kĩrĩa kiumaga kanua ka Ngai.’”

MŪNDŪ ATIRĪ TŪGIRIA NA MŪGATE WIKI → NO NA KIRIA GĪOTHE KĪUMĪTE KANWA-INI KA NGAI.

H. Thimo 30:5 “Kiugo gĩothe kĩa Ngai gĩtirĩ mahĩtia; nĩwe ngo ya arĩa moragĩra harĩ we. (6) Ndũkanongerere ciugo ciake, ndakae gũkũrũithia wonekane ũrĩ wa maheeni.

KĪAMBA GĪA NGAI GĪTHERU HORO → NDŪKONGERERE CIUGO CIAKE.

(Meciiria makwa mwene — tũtirĩ na wiyathi wa gũthuura na gũtua gatagatĩ ka ciugo cia Ngai, tũkĩga iria hũthũ na tũgatiga iria nene. Mũndũ atũũraga na ciugo CIOTHE. Gũcicookereria, kana kũruta kuo, nĩ gũkorwo ũrĩ mũheenania mbere ya Ngai ũrĩa warĩrie.)

XII. KĪONANIO KĪA MŪICI URĪA WABAMBĪRWO MŪTHARABA-INĪ

(Mecoke makwa mwene — na rĩrĩ, gĩkiugo kĩrĩa aingĩ mekĩrĩte ũkararo wao wothe nĩ gĩkĩ: mũici ũrĩa aakuaga moigaga nĩahonokirio, na ndaigana kũbatithio; nĩ ũndũ ũcio ũbatithio ti wa kwagĩrĩra. Rekei tũtue ũguo ũrĩ ũhoru na ũtaaro wa kiugo, na tuone kũrĩ na kĩene kĩrĩa ũndũ ũyũ ũrũgamĩte igũrũ rĩakio.)

A. Luka 23:40 No mūgeri ngero ūcio ūngĩ akīmũkaania, akīmũuria atĩrĩ, “Ndũngĩtigĩra Ngai, kuona atĩ ūtuĩrĩrwo o ūrĩa atuĩrĩrwo? (41) Ithuĩ tũherithĩtio na kĩhooito, nĩgũkorwo tũraherithĩrio ūrĩa twĩkĩte. No rĩrĩ, mũndũ ūyũ ndarĩ ūndũ mũũru ekĩte.” (42) Agĩcooka akĩĩra Jesũ atĩrĩ, “Itĩkĩra gũkandirikana rĩrĩa ūgooka ūthamaki-inĩ waku.” (43) Nake Jesũ akīmũcookeria atĩrĩ, “Ngũkwĩra na ma, ūmũthĩ nĩũrĩkorwo hamwe na nĩ ikenero.”

TWITIKIRAGIRA MĪCARO ĪRĪA TWAAGĪRIRWO NĪ MĪTHENYA ITŪ → MWATHANI, NDIRIKANA → ŪMŪTHI ŪGŪIKORWO NAME PARADISO.

B. Mathayo 3:5 Nao andũ nĩmathiiaga kũrĩ we moimĩte Jerusalemu, na mĩena yotha ya Judea, na bũrũri wothe ūrĩa wariganĩte na Jorodani. (6) Moimbũraga mehia mao, nake akamabatithĩria Rũũ-inĩ rwa Jorodani.

JERUSALEMU + JUDAEA GUCIRIRA + BULA GUOTHE KWA RUUI RWA JORDANI → KUBATIITHWO NĪWE, MAKĪTIKANĪRIRA MEHIA MAO.

C. Mariko 1:4 Nĩ ūndũ ūcio Johana ookire akĩhunjagia, na akĩbatithanagĩria werũ-inĩ. Aahunjagia atĩ andũ merire, nĩguo marekerwo mehia mao, nĩgeetha mabatithio. (5) Nao andũ othe a bũrũri wa Judea na andũ othe a Jerusalemu magĩthĩ kũrĩ we. Moimbũraga mehia mao, nake akamabatithĩria rũũ-inĩ rwa Jorodani.

BANDU CIOTHE CIA BUJDEA + ANDU A JERUSALEMU → MAABATITHIRIO NIWE OTHE RUI-INI RWA JORODANI.

D. Luka 7:29 (Andũ othe, o na etia mbeeca cia igooti, rĩrĩa maiguire ciugo cia Jesũ, magĩtikĩra atĩ njĩra ya Ngai nĩ ya ma, tondũ maabatithĩtio nĩ Johana. (30) No Afarisai na arutani a watho makĩregana na ūrĩa Ngai endaga meke, tondũ o matiabatithĩtio nĩ Johana.)

ANDŪ OTHE NA ETIA MBECCA CIA IGOOTI MAABATITHĪTIO → NO AFARISAI NA ARUTANI A WATHO, MATABATITHĪTIO, MAKĪREGA ITUA RĪA NGAI.

E. Mathayo 21:32 Nĩgũkorwo Johana ookire kũrĩ inyuĩ amwonie njĩra ya ūthingu, no mũtiawĩtikirie, no etia mbeeca cia igooti na maraya nĩmamwĩtikirie. Na inyuĩ o na muona ūguo, mũtiigana kwĩrira mũmwĩtikie.

ETEMA CIA GŪTOONGANA NA MAKĀ MAETĪKĪTIE.

F. Johana 4:1 Afarisai nĩmaiguire atĩ Jesũ nĩagĩĩaga na arutwo aingĩ gũkĩra Johana na akamabatithia (2) o na gũtuĩka, ti Jesũ wabatithanagia, no nĩ arutwo ake.

JESU AGĪITE NA AGABATHIZA ARUTWO AINGĪ GŪKĪRA JOHANA.

(Meciria makwa nĩ mwene — rĩu thime mũici ūyũ na ūtaũri ūyũ. Kiugo gĩtiuga o na rĩmwe atĩ ndaabatithirio. Ūguo nĩ ūndũ andũ meĩciiragĩria o ene, magacooka magaaka ūrutani wothe igũrũ rĩa gwĩciiria kwao ene. No ta thikĩrĩria ūrĩa kiugo GĪKUONETE: Jerusalemu, na Judea GUOTHE, na bũrũri wothe ūrigiĩcĩrie Jorodani, nĩmathiĩte, magabatithio, makĩumbũraga mehia mao. Andũ a mũingĩ na etia mbeeca cia igooti maabatithirio. Maraya nĩmetikirie. No Afarisai na arutani a watho nĩo maaregire, na matiabatithirio. Mũici ūcio ndaarĩ Mũfarisai — aarĩ ūmwe wa andũ a mũingĩ, mūgeri, mũthemba wa andũ arĩa mongiragĩrĩa bathania ya Johana ya kwĩrira. Na akĩrĩ mũti-igũrũ (mũtharaba), nĩekire kĩrĩa bathania yarutagwo nĩ ūndũ wakĩo: aumbũrĩre mehia make — atĩ nĩtũkwĩgwatĩra kĩrĩa maũndũ maitũ maagĩrĩre. Ongerera igũrũ rĩa ūguo ūhoru ūyũ atĩ arutwo a Mwathani ene nĩmabatithirĩre andũ aingĩ makĩria ma Johana, kũndũ guothe bũrũri ūcio, mĩaka igereire itatũ. Nĩ ūndũ ūcio ma nĩ mũhaũrĩrĩro wa ndeto ĩyo ĩgeragĩrio: kiugo gĩtitũtongoragia kũrĩ mũici ūrĩa ndaigana kũbatithio, no gĩtũtongoragia kũrĩ ūrĩa hakuĩ hamwe na ma nĩABATITHIRIO hamwe na andũ arĩa angĩ. Andũ arĩa megwatĩrĩre harĩ we, megwatĩrĩre mũndũ ūrĩa aarĩ athambĩtio kĩndũ.)

G. Ahibirania 9:16 Tondũ ha ūhoru ūkonĩ kwĩgaya-rĩ, nĩ kwagĩrĩre kũmenyeke wega atĩ ūcio wĩgaĩte nĩakuĩte (17) nĩ ūndũ kwĩgaya kũgĩaga na hinya rĩrĩa mũndũ ūrĩa wĩgaĩte aarĩkia gũkua; kwĩgaya gũtirĩ hinya rĩrĩa rĩothe ūrĩa wĩgaĩte arĩ muoyo.

KĪRĪKANĪRO KĪRĪ HINYA THUTHA WA ANDŪ GŪKUA → GĪTIRĪ HINYA O NA HĪNDĪ ĪRĪA MWANDĪKI WA KĪRĪKANĪRO ARĪ MUOYO.

(Meciiria makwa mĩene — na tuoige atĩ ūndũ ūrĩa mũũru mũno nĩguo watariĩ, atĩ ndaigana kũbatithio o na hanini: o na kũrĩ ūguo-rĩ, we ti kĩonereria harĩ we. Nĩakuire kĩrĩkanĩro kĩrĩa kĩerũ gĩtakinyĩte hinya. Wĩrĩkanĩro ndũrĩ na hinya rĩrĩa mũrĩmi warĩo arĩ o muoyo, na Mwathani ndaakuĩte o na rĩ. Nĩ ūndũ ūcio mũici ūcio nĩemũkĩrĩre ta ūrĩa andũ meemũkagĩrwo mahinda-inĩ ma tene, mũrango wa kĩrĩkanĩro gĩkĩ kĩerũ ūtekũhingũrwo. Na nĩambũrĩrwo mũtaragara-inĩ, moko na magũrũ, na ndangĩahotire kũharũrũka nĩguo abatithio. Ngai nĩabataraga wathĩki kuuma harĩ mũndũ o ūrĩa

ahotaga gwika. Ūrĩa mündũ ũkuĩte ATANGĨAHOTIRE gwika, ti kīgeragia kĩa mündũ ūrĩ muoyo ūrĩa ANGĨHOTA. Wee ndũambũrĩrwo mũtaragara-inĩ; nĩũngĩhota gwathĩka.)

H. Mathayo 7:26 No mündũ o wotho ũiguaga ciugo ici ciakwa na ndekaga ūrĩa ciugĩte ahaana ta mündũ mũkĩgu ūrĩa wakire nyũmba yake mũthanga igũrũ. (27) Nayo mbura ĩkiura, njũũĩ ikĩiyũra, naruo rūhuho rūkĩhurutana nacio ikĩhũũra nyũmba ĩyo na nditi, nayo nyũmba ĩyo ĩkĩmomoka na kũgũa kũnene.”

NIŪIGUAGA NA NDEKAGE → AGAAGA NYŪMBA YAKE MŪTHANGA-INĨ → NAKO KŪGŪA KWAYO GUGĪTUĨKA KŪNENE.

(Meciiria makwa ma mwene — nĩ ūndũ ūcio kīhooto kīu gĩothe kīrũgamĩte igũrũ rĩa ūndũ wĩciiragio ūrĩa ūtoĩgĩtwo nĩ kiugo o na rĩ. Kīrũgamĩte kũng’ethera ūira ūrĩa mũthũngũthũngũ kiugo kīrutaga. Ūcio nĩ nyũmba yakĩtwo igũrũ rĩa mũthanga, na kũgũa kwayo nĩgũkoruo kũnene. No rĩrĩ, watho ũyũ ūrũgamĩte igũrũ rĩa rwaro rwa ihiga, na ndũrĩ ũnyenyeyire: mwĩrĩre, na mũbatithio, o mündũ wanyu.)

(Meciria makwa mwene — no ta thikĩrĩria ūndũ ũyũ o na hĩndĩ ĩno na gĩtũo, na ndũgeciirie na ũhoru wa gũthugunda atĩ nĩũmenyete maũndũ mothe. Andũ aingĩ nĩmethugundĩte, na makahĩtia. Na ithuĩ arĩa tũkũmũrehere ciugo ici tũtiugaga atĩ nĩtũĩ na ũmenyo wa maũndũ mothe. Tũrĩ o twerutwo, na nĩtwĩhaarĩrie kũrũngwo nĩ kiugo na nĩ andũ arĩa maatũmitwo. No tũtingĩgeria kũgarũra kīrĩa atũmwo maaririe na njĩra ĩrĩa yagĩrĩre. Nĩ ūndũ ūcio wetha wee mwene: angĩkorwo tũhĩtĩtie, kiugo kīrekwo kītũrũnge. No ikĩra ũguo wĩmenyerere ndũkanahĩngwo nĩ kũgua mĩgambo ya andũ igũkĩra mũgambo wa atũmwo a Gatũrũme. Tũrorete kīũria gĩkĩ na ũhinya ũyũ ūrĩ ta kĩonereria kĩmwe kĩa ūrĩa ũngĩhota gũtũũra wĩtĩkĩtie ūndũ o na rĩrĩa Bibilia yonanaga, ũthiũrĩrĩra-inĩ, ĩrũngata na hinya mwena ūrĩa ũngĩ. Nĩtũbatĩ kũgayanũra kiugo na njĩra ĩrĩa yagĩrĩre: tũtingĩongerera, na tũtingĩeheria.)

MAHOYA MA GWĪTĪKĪRA JESU

Wee Ngai, njiguĩra tha, nĩ nĩ mwĩhia. Nĩnjiguĩte ũhoru-wa-ma, na ngoro yakwa nĩyatemo, na ngũkũũria: no gwika atĩa? Nĩnjĩtĩkĩtie na ngoro yakwa yotho atĩ Jesũ Kristũ nĩakuire nĩ ūndũ wakwa na akiuka kuo. Na nĩngiumbũraga na kanua gakwa atĩ Jesũ Kristũ nĩ Mwathani. Nĩndĩrĩgarũrũkaga — ngahutatĩra mehia makwa na ngerekeria harĩ we na ngoro yakwa yotho. Nĩngũbatithio thĩnĩ wa rĩtwa rĩake nĩguo mehia makwa marekere, na thikwo hamwe nake, nĩguo ndũũre na muoyo mwerũ. Njyũria Roho waku Mũtheru, tondũ itarĩ Roho wa Kristũ ndiuma harĩwe. Ngĩtĩre: ndeithia thĩ na mbere kũrũmia ūrutani wa atũmwo, na kũenyũrania mũgate, na mahoya; ndeithia ngũrĩrĩrio na Kristũ ta rūhonge kũrĩ mũthabibũ; ndeithia ngĩrĩrĩrie, njĩhokeku nginya mũico. Honokia, Mwathani, na ūndongorie njĩra yotho. Amen.

KĪGERANIO GĨA GWĪMENYERIA

1. Na rĩrĩa maiguire ũhoru ūcio, ngoro ciao ikĩrigithwo, nao makiuga —
 - a) Ūgweterera nĩkĩ?
 - b) Andũ arũme na ariũ a Ithe witũ, tũgwĩka atĩa?
 - c) Nĩagĩtũũra muoyo?
2. Erirai, na mũbatithio o mündũ wanyu thĩnĩ wa rĩtwa rĩa Jesũ Kristũ nĩ ūndũ wa —
 - a) kũrekanĩrwo kwa mehia
 - b) icookio rĩa thamiri njega
 - c) mũcaara ūrĩa wagĩrĩre wa ciĩko ciitũ
3. Nake agĩũka akĩinaina, akĩmoria, akĩmeera, Aathani, no nginya njĩke atĩa nĩguo honoke? Nao makĩmwĩra, Wĩtĩkie Mwathani Jesũ Kristũ. Na ithaa rĩu o rĩa ūtukũ we —
 - a) nĩahũũrĩtwo mũhũri nginya mũthenya wa ũkũũri
 - b) magaikara hekarũ-inĩ o mũthenya
 - c) nĩabatithirio, we na andũ ake othe, o hĩndĩ ĩyo
4. Naamani nĩehithirie maita mũgwanja rūũĩ-inĩ rwa Jorodani, nayo nyama yake ĩgĩcooka —

- a) mwerũ o ta ira
- b) ta nyama ya kaana kanini, na nĩagĩrire theru
- c) thutha wa gwĩthamba tũrũũ-inĩ twa Dameski

5. Mũndũ o wothe wagarũrũkaga, na ndaikaraga thĩinĩ wa ũrutani wa Kristũ —

- a) Kaĩ Ngai ndarĩ
- b) arĩ na Ithe na Mũriũ o eerĩ
- c) nĩakekwatĩra thũmbĩ ya muoyo

6. Angĩkorwo mũndũ atirĩ na Roho wa Kristo —

- a) nĩahũũritwo mũhũri nginya mũthenya wa ũkũũri
- b) nĩakabatithio na ũbatithio wa Johana
- c) we ti wake

7. Kĩrĩkanĩro nĩ kĩrĩ na hinya —

- a) rĩrĩa mwene kĩrĩkanĩro arĩ muoyo
- b) thutha wa andũ gũkua
- c) rĩrĩa kiugo kĩrĩ hakuhĩ nawe, o kanua-inĩ gaku

MACOKIO MOKINYU: 1-b · 2-a · 3-c · 4-b · 5-a · 6-c · 7-b

NJĩRA YA MŪTŪNYŪ — Agalatia 3:27 (“kũbatithio thĩinĩ wa Kristũ”) ñhingũrĩte njĩra ya mbeũ ya Iburahĩmu: “Na mũngĩkorwo mũrĩ a Kristũ, hĩndĩ ñyo mũrĩ mbeũ ya Iburahĩmu, na agai kũringana na kũranĩro” (Agalatia 3:29).

NJĩRA YA MŪTŪNYŪ — Aefeso 1:14 (“mũhothi wa Roho”) ñhingũrĩte njĩra ya kũgũrũrwo kwa ũndũ ũrĩa wagũritwo — igai rĩu guo mwene, na mũthenya ũrĩa mbea cia mbere ñrĩhagwo biũ.

Macokio maya matirũgamĩte igũrũ rĩa mũgambo wa mwandĩki ũmwe wiki. Musa, Daudi, Suleimani, Isaia, na Ezekieli marũgamĩte thĩinĩ wa ũhoru ũyũ hamwe na Mathayo, Mariko, Luka, Johana, Paũlũ, Petero, na Judasi, na Ahibirania o hamwe nao — aira ikũmi na eerĩ kũu Kĩrĩkanĩro-inĩ gĩa Tene na kĩrĩa Kĩerũ, othe makiugaga ũndũ ũmwe.

KŪHINGA

Kũguũrĩrio 2:10 Ndũkae gwĩtigĩra maũndũ marĩa ũkiriĩ gũthĩĩnio namo. Ngũmwĩra atĩrĩ, mũcukani nĩarĩikia amwe anyu njeera nĩguo amũgerie, na mũnyamario handũ ha mũthenya ikũmi. Wee ikaraga ũrĩ mwĩhokeku, o nginya gũkua, na nĩngũkũhe thũmbĩ ya muoyo.

TŪIKA MWĩHOKEKI NGINYA GŪKUA → NĩNGAKŪHE THAGA WA ŪTHŪRE.

CIUGO CIA KIRIIKI

“gwĩtĩkia” — G4100 pisteuo — kũgĩa na wĩtĩkio; kwĩhoka; kwĩneana kũrĩ

Wĩtĩkie Mwathani Jesũ Kristũ, na nĩũkũhonoka — wĩtĩkio ũrĩ ngoro-inĩ, mbere ya ihinda o na rĩmwe rĩrutwo.

“kuumbũra” — G3670 homologeo — kuuga ũndũ o ũmwe; kuumbũra ũhoru hatarĩ hitho

Nĩ na kanua kwĩtĩkĩrwo gwĩkagwo nĩguo mũndũ ahonoke.

“Kwĩrira” — G3340 metanoeo — gũgarũra meciria; kwĩrira

Kũgarũrũka kũrĩa kwambĩrĩra ũhoru ũyũ — ti kĩa kĩa, no meciiria maigwo hau matee marĩ mageni kũrĩ Ngai.

“ũbatithio” — G907 baptizo — gũthambia; gũthikwo maĩ-inĩ na kwarahũrũo rĩngĩ

Ekócho ya mbere ya gwathĩka: gũthĩkwo nake, na kũriũkio nĩguo ũthĩ na mũtũũrĩre mwerũ.

“**gũthambio**” — **G3068 louo** — gwĩthamba; gũthambia mündũ wothe
Aatũthambirie mehia maitũ na thakame yake mwene.

“**Kũrekerwo kwa mehia**” — **G859 aphesis** — gũtũma ũthiĩ; kũrekereria; kũrekera
Kũbatithio thĩinĩ wa rĩtwa rĩa Jesũ Kristũ NĪGŪTUMA mehia macuku — mehia marĩa mahĩtũku magatwarwo.

“**gũciarwo**” — **G1080 gennao** — gũciara; gũciarwo
Atĩrĩrĩ, mündũ angĩaga gũciarwo na maĩ na Roho, ndangĩhota gũtoonya ũthamaki wa Ngai.

“**wega**” — **G5485 charis** — wega; kĩheo kĩa tũhũ
Mũhonokeetio nĩ ũndũ wa wega wa Ngai na gwĩtĩkia — ũcio nĩ kĩheo kĩa Ngai.

“**Gũikara na wĩrutani ũtathiraga**” — **G4342 proskartereo** — gũthiĩ na mbere; gweterera; kwĩheana
hĩndĩ ciothe
Kanitu-inĩ ka kwambĩrĩria, kanitha wa mbere wathũte na mbere na maũndũ mana: ũrutani wa atũmwo, ngwatanĩro, kuenjũra mũgate, na mahoya.

“**tũũra**” — **G3306 meno** — gũikara; gũtũũra; gũikara thĩinĩ; gũthiĩ na mbere
Rũhonge rũciaraga maciaro o hĩndĩ ĩrĩa rũrĩ rũnyĩitĩrĩre mũthĩgĩro-inĩ.

“**thaburĩria**” — **G5278 hupomeno** — kwĩyũmĩrĩria; gũkirĩrĩria; gũkirĩrĩria nginya mũthia
Ūrĩa ũgũikara akĩrũmĩrĩra na wĩhokeku nginya mũico nĩwe ũkaahonokio.

CIUGO CIA KIHEBERI

“**eetĩkirie**” — **H539 aman** — kwĩhoka; gũkorwo mũrũmu; gũkorwo mwĩhokeku — mũhinga wa kiugo
“ameni”

Aburahamu nĩetĩkirie Jehova; nake agĩtarwo ũndũ ũcio ũrĩ ũthingu wake.

“**theru**” — **H2891 taher** — gũtheera; gũkorwo ũrĩ mũtheru
Thambia, na ũthire — nyama cia Naamani ciacookire tondũ ta nyama cia kaana kanini.

“**kũhonio**” — **H7495 rapha** — kũhonia; gũtũma mündũ akorwo arĩ mũgima
Nĩ ũndũ wa iboya rĩake-rĩ, nĩguo tũhonetio.

SOURCES & CREDITS

Scripture: Kikuyu Bible (CC BY-SA 4.0) — a redistributable edition, looked up exactly and never machine-translated.

Alternate chapter/verse numbering reconciled with STEP Bible TVTMS (CC BY 4.0).

Strong's numbering & original-language data: OpenScriptures Hebrew Bible (CC BY 4.0); STEP Bible.org — TAHOT/TAGNT/TBESH/TBESG (CC BY 4.0); Robinson-Pierpont Byzantine Majority Text (Public Domain); Strong's dictionary, 1890 (Public Domain).

Typography: Google Noto fonts (SIL Open Font License 1.1).

© SEE MORE JESUS · wanttoseemore.com — shared under Creative Commons Attribution 4.0 (CC BY 4.0).